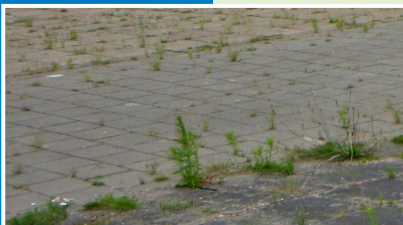
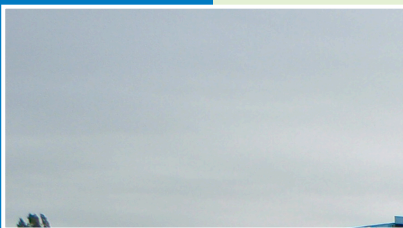

Actualisatie beschermde soorten Rijnpark, Koudekerk aan den Rijn

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

D.B. Kruijt

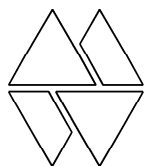

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Actualisatie beschermde soorten Rijnpark, Koudekerk aan den Rijn

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

D.B. Kruijt

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: Gemeente Rijnwoude

29-06-2011
rapport nr. 11-092

Status uitgave: Eindrapport
Rapport nr.: 11-092
Datum uitgave: 29-06-2011
Titel: Actualisatie beschermde soorten Rijnpark, Koudekerk aan den Rijn
Subtitel: *Quick scan* in het kader van de Flora- en faunawet
Samenstellers: D.B. Kruijt, MSc
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 30
Project nr.: 11-303
Projectleider: Drs. G.F.J. Smit
Naam en adres opdrachtgever: Niersman
Dhr. M. Smittenaar
Postbus 119
2250 AC Voorschoten
Referentie opdrachtgever: Brief met kenmerk 11.10959, 14 juni 2011
Akkoord voor uitgave: Drs. G.F.J. Smit
Teamleider

Paraaf:

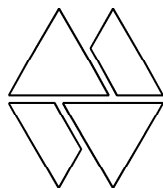

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Rijnwoude

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

De gemeente Rijnwoude is voornemens om ten oosten van de kern Koudekerk aan den Rijn het plangebied Rijnpark te realiseren. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren krachtens de Flora- en faunawet.

Bureau Waardenburg heeft in 2007 onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten en de eventuele effecten hierop. Inmiddels is het plangebied aangepast en is de rapportage uit 2007 verouderd. Projectontwikkelaar Niersman heeft in opdracht van de gemeente Rijnwoude Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een actualisatie van deze rapportage uit te voeren.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

D.B. Kruijt	veldwerk, rapportage
G.F.J. Smit	projectleiding

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit Niersman werd de opdracht begeleid door de heer M. Smittenaar. Wij danken hem voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak <i>quick scan</i> Flora- en faunawet	7
2 Ingrep en plangebied	9
2.1 De ingrep.....	9
2.2 Het plangebied.....	9
3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren.....	13
3.1 Bronnenonderzoek.....	13
3.2 Methodiek veldonderzoek	13
3.3 Resultaten	13
4 Effecten op beschermde flora en fauna.....	17
4.1 Planten.....	17
4.2 Ongewervelden	17
4.3 Vissen	17
4.4 Amfibieën	17
4.5 Reptielen	18
4.6 Grondgebonden zoogdieren.....	18
4.7 Vleermuizen	18
4.8 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats	18
4.9 Overige (broed)vogels	19
5 Conclusies en aanbevelingen.....	21
5.1 Conclusies.....	21
5.2 Aanbevelingen	21
6 Literatuur.....	23
Bijlage 1 Wettelijk kader	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Rijnwoude is voornemens om ten oosten van de kern Koudekerk aan den Rijn het plangebied Rijnpark te realiseren. Deze ingreep kan effecten hebben op soorten planten en dieren die worden beschermd door de Flora- en faunawet.

In deze actualisatie van het onderzoek van 2007 wordt verslag gedaan van het bronnen- en veldonderzoek en de bepaling van de effecten op beschermde soorten planten en dieren.

Het doel is zo veel mogelijk informatie te verzamelen om te bepalen of voor de ingreep een ontheffing nodig is en zo ja onder welke voorwaarden die kan worden verkregen.

1.2 Aanpak *quick scan* Flora- en faunawet

Bij de uitvoering van de werkzaamheden zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie bijlage 1).

Dit rapport beschrijft de effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van ingreep.
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex art. 75 Ffwet. De beoordeling van het voorkomen van en effecten op beschermde soorten is opgesteld op basis van het in 2007 en 2011 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

De toetsing is een bepaling en beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten.

2 Ingreep en plangebied

2.1 De ingreep

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingreep. Uitgangspunt hiervoor zijn:

- dempen van sloten
- verwijderen van boompertjes
- verwijderen van loodsen/opslagplaatsen
- verwijderen van verharding
- aanleggen van woningen en overige voorzieningen (waaronder een groene zone)

De volgende mogelijke effecten worden in dit rapport beschreven en hieronder toegelicht:

- Verlies van areaal / biotoop
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden
- Verstoring door beweging, licht en geluid in de gebruiksfase
- Versnippering

De ingreep zal betrekking hebben op vrijwel het gehele plangebied. Tijdens deze werkzaamheden zal er bovendien telkens verstoring (geluid, beweging, licht) plaatsvinden door o.a. graafmachines, vrachtwagens, bouwlampen etc. Deze zullen echter van tijdelijke aard zijn. Tijdens de gebruiksfase zal het plangebied voornamelijk in gebruik worden genomen voor woondoeleinden (zie figuur 1). Dit zorgt voor een toename van menselijke activiteiten als geluid, beweging, autoverkeer, en overlast door licht. Daarnaast vindt hoogstwaarschijnlijk versnippering plaats doordat het plangebied doorsneden zal worden door verschillende wegen, bebouwing en mogelijk andere barrièrevormende obstakels.

Deze ingreep kan omschreven worden als ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. De ingreep wordt niet uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt alleen vrijstelling van soorten in tabel 1 van de Flora- en faunawet (zie Bijlage 1).

2.2. Het plangebied

Het plangebied is gelegen ten oosten van de kern Koudekerk aan den Rijn en ingeklemd tussen de Oude Rijn in het zuiden, en bebouwing van Koudekerk aan den Rijn in zowel het oosten als het westen (figuur 2). Totaal bedraagt het plangebied zo'n 11,25 ha. Ten noorden van het plangebied liggen graslanden welke in direct contact staan met het buitengebied.

Het plangebied bestaat voor het grootste gedeelte uit een oud industrieterrein, waar enkele grote loodsen/opslagplaatsen staan. Verder bestaat het plangebied uit een groot stuk verhard terrein (tegels en beton), enkele verruigde stukken en een rietzone in het zuiden. Door en langs het plangebied liggen enkele sloten. Aan de randen ten westen en midden van het plangebied en ten noorden van de loodsen/opslagplaatsen liggen groenstroken (coniferen en fijnspar). In het oosten liggen tevens enkele kassen.

De relatief smalle sloten (1-2 meter) welke het plangebied bevatten veel waterplantenvegetatie (riet/egelskop en sterrenkroos). De sloten staan in contact met sloten buiten het plangebied.

Het plangebied maakt ten slotte geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), noch vormt het onderdeel van Natura 2000-gebied. Het meest nabij liggende Natura 2000-gebied (de Wilck) ligt op meer dan 3,5 km van het plangebied.

Figuur 1 Inrichting plangebied

Figuur 2 Overzicht plangebied (rood omlijnd)

3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren

3.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de NDFF (telmee.nl, waarneming.nl).

De lijst van beschermde soorten en de verspreiding daarvan is door ons aangevuld op grond van recente onderzoeksrapporten en kennis aanwezig bij de uitvoerders van het onderzoek. Een volledige lijst van bronnen is te vinden in de literatuurlijst achteraan in dit rapport.

3.2 Methodiek veldonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft geleid tot een lijst van in het veld te onderzoeken soorten planten en dieren. Naast de beschermde soorten zijn ook soorten van Rode lijsten meegenomen, omdat deze indicatief zijn voor natuurwaarden en tevens extra aandacht behoeven in het kader van de zorgplicht (art. 2 Ffwet).

Het plangebied is op woensdag 22 juni 2011 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

3.3 Resultaten

3.3.1 Planten

In de regio komt voor zover bekend de gewone dotterbloem, grote kaardenbol (beiden tabel 1) en krabbescheer (tabel 2) voor als beschermde plantensoorten (van Vliet et al., 2004; Koopman & Boddeke, 2004).

Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2011 zijn geen beschermde soorten waargenomen. De gewone dotterbloem is een oeversoort welke algemeen voorkomt langs waterkanten en moerassige weilanden. Enkele sloten en waterkanten in het plangebied zouden mogelijk een geschikt habitat kunnen vormen voor deze soort. De soort is echter niet aangetroffen. De grote kaardenbol is een soort van bermen, dijken

en ruigten. Vanwege de opvallende bloeiwijze, waarvan de restanten veelal ook nog buiten het bloeiseizoen zijn aan te treffen, is het onwaarschijnlijk dat er één of enkele exemplaren zijn gemist tijdens het veldbezoek. Krabbescheer is een soort van voornamelijk sloten en moerassen in laagveengebied en is erg gevoelig voor milieuvervuiling. Op basis van de kenmerken van de aanwezige sloten zijn voor deze soort geen geschikte groeiplaatsen in het plangebied aanwezig.

Op grond van de beschikbare literatuur, aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten verwacht.

3.3.2 Ongewervelden

De volgende strikter beschermde soorten (tabel 2/3) zijn uit de regio bekend en zouden op grond van de aanwezige landschapelementen in het plangebied kunnen voorkomen: groene glazenmaker (www.groeneglazenmaker.nl) en platte schijfhoren (Stichting Anemoon 2005; Eigen waarneming, 2010).

Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2011 zijn geen beschermde soorten waargenomen. De sloten in het plangebied zijn niet tot amper geschikt als leefgebied voor de groene glazenmaker aangezien er in het plangebied geen krabbescheer is aangetroffen (voorwaarde voor groene glazenmaker) en op basis van de slootkenmerken ook niet wordt verwacht. Enkele sloten met een redelijk ontwikkelde watervegetatie in het plangebied zijn nader onderzocht op het voorkomen van de platte schijfhoren. Deze is niet aangetroffen. Het plangebied heeft dan ook naar verwachting geen of een marginale betekenis voor de platte schijfhoren.

3.3.3 Vissen

De strikter beschermde vissoorten bittervoorn (tabel 3) en kleine modderkruiper (tabel 2) zijn uit de regio bekend en zouden op grond van de aanwezige watertypen in het plangebied kunnen voorkomen (de Boer & van Eekelen 2007; Koopman et al., 2006; Kruijt & Smit, 2007; RAVON, 2006; Eigen waarnemingen, 2010)

Tijdens het veldbezoek is de kleine modderkruiper zowel in 2007 als voorliggend onderzoek aangetroffen in het plangebied, echter wel in lage dichtheden (een enkel exemplaar in 2007 en drie in 2011). Gelet op de incidentele aanwezigheid van de kleine modderkruiper is de betekenis van de wateren in het plangebied beperkt voor de soort.

Op grond van het voorkomen in de directe omgeving en de aanwezige watertypen langs met name de noordgrens van het plangebied zou ook de beschermde bittervoorn in het plangebied voor kunnen komen. Tijdens het bemonsteren is deze soort echter zowel in 2007 als 2011 niet aangetroffen. Doordat de soort ondanks intensieve bemonstering niet is aangetroffen, heeft het plangebied geen betekenis voor bittervoorn. Overige vissoorten zijn niet aangetroffen.

Gezien de beschikbare literatuur en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten vissen in het plangebied verwacht.

3.3.4 Amfibieën

De volgende algemene en strikter beschermde soorten amfibieën zijn uit de regio bekend en zouden op grond van de aanwezige watertypen en landbiotoop in het plangebied kunnen voorkomen: kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker (allen tabel 1) en de rugstreeppad (tabel 3) (Koopman et al., 2006; van Eekelen, 2002; RAVON, 2006; Eigen waarnemingen, 2010).

Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2011 zijn geen van deze soorten waargenomen. Op basis van de aanwezige terreinkenmerken is te verwachten dat het plangebied voor bovengenoemde beschermde soorten nauwelijks betekenis heeft. Mogelijk hebben de sloten een (beperkte) betekenis als voortplantingswater. In de directe omgeving liggen echter sloten grenzend aan grasland die geschikter ogen als voortplantingswater. Het plangebied heeft daarnaast naar verwachting geen betekenis voor de in de regio voorkomende strikt beschermde rugstreeppad, deze soort is in de directe omgeving bekend uit Benthuizen en Waddinxveen (Eigen waarnemingen 2010).

Gezien de beschikbare literatuur en terreinkenmerken worden geen andere strikter beschermde soorten amfibieën in het plangebied verwacht.

3.3.5 Reptielen

Uit de regio nabij Alphen aan den Rijn is een (uitgezette) ringslangenpopulatie (tabel 2) bekend (Creemers & van Delft, 2009). Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2011 zijn echter geen beschermde reptielen waargenomen. Gezien de beschikbare literatuur en aanwezige terreinkenmerken worden deze en overige beschermde reptielen dan ook niet verwacht.

3.3.6 Grondgebonden zoogdieren

De volgende algemene soorten (tabel 1) zijn uit de regio bekend en zouden op grond van de aanwezige landschapelementen in het plangebied kunnen voorkomen: bosspitsmuis, huisspitsmuis, kleine marterachtigen, vos, bruine rat, woelrat, veldmuis, mol, egel en haas (Broekhuizen et al., 1992).

Aangezien het merendeel van het plangebied verhard is en bebouwd, is het niet optimaal ontwikkeld voor de meeste soorten. Tijdens het veldbezoek in 2011 zijn wel een drietal hazen waargenomen. Tevens worden de overige algemene soorten ook verwacht, echter wel in lage aantallen gezien het aanwezige habitat.

Het plangebied heeft naar verwachting geen betekenis voor strikter beschermde grondgebonden zoogdieren.

3.3.7 Vleermuizen

De volgende strikter beschermde soorten vleermuizen (tabel 3) zijn uit de regio bekend en zouden op basis van de terreinkenmerken in het plangebied kunnen voorkomen: meervleermuis, rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (Limpens et al. 1997).

In het plangebied zijn geen structuren aanwezig die mogelijk dienen als vaste rust- en verblijfplaats voor de soorten zoals huizen, holtes in bomen etc. De loodsen/opslagplaatsen zijn enkelwandig en ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Hoogstwaarschijnlijk is het plangebied wel onderdeel van foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De rosse vleermuis foerageert veelal op grote hoogte en heeft dan ook geen echte fysieke binding met het plangebied. De meervleermuis foerageert boven grotere wateren zoals de Oude Rijn. De lintvormige groenstroken langs de randen van het plangebied worden daarnaast mogelijk als vliegroute gebruikt.

3.3.8 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats ¹

In het plangebied kunnen gezien de terreinkenmerken steenuil, buizerd, huismus en sperwer als jaarrond beschermde broedvogels worden verwacht.

Tijdens het veldbezoek in 2011 zijn in de deels ingestorte schuren in het midden van het plangebied een vijftal territoriale huismussen aangetroffen. Vermoedelijk zijn hier nesten aanwezig. Overige jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen en gezien het ontbreken van waarnemingen ook niet te verwachten.

3.3.9 Overige (broed)vogels

In het plangebied kunnen betrekkelijk algemene soorten broedvogels van stedelijk gebied en agrarisch landschap worden verwacht. Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2011 zijn de volgende algemene soorten waargenomen: wilde eend, houtduif, koolmees, ekster, merel en zwarte kraai. Het betrof geen hoge aantallen. Genoemde soorten komen mogelijk tot broeden in het plangebied. Het plangebied heeft verder geen speciale betekenis voor winter-/watervogels (www.sovon.nl).

¹ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

4 Effecten op beschermde flora en fauna

4.1 Planten

Aangezien er geen beschermde planten voorkomen in het plangebied zijn hierop dan ook geen negatieve effecten te verwachten.

4.2 Ongewervelden

Aangezien er geen beschermde ongewervelden voorkomen in het plangebied zijn hierop dan ook geen negatieve effecten te verwachten.

4.3 Vissen

Effecten en verbodsbepalingen

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt tijdelijk verlies van bestaand leefgebied van de kleine modderkruiper. De ingreep heeft naar verwachting geen effect op de gunstige staat van instandhouding, daar de soort in het plangebied in lage dichtheden voorkomt en ook in de omgeving van het plangebied voorkomt. De sloten in het plangebied zijn verbonden met watergangen buiten het plangebied. Tevens worden er nieuwe sloten/waterpartijen aangelegd.

Met het dempen van de wateren in het plangebied worden, indien er enkele mitigerende maatregelen worden toegepast, geen verbodsbepalingen overtreden voor de kleine modderkruiper. Een ontheffing wordt dan ook niet nodig geacht.

In § 5.2 zijn mitigerende maatregelen opgenomen om de schade aan de kleine modderkruiper te verminderen of te voorkomen. In de definitieve planvorming dienen deze te worden opgenomen.

Tabel 4.3 Te verwachten effecten op beschermde soorten vissen

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Kleine modderkruiper	zeker	tijdelijk verlies biotoop	geen

4.4 Amfibieën

Effecten en verbodsbepalingen

Het dempen van sloten kan leiden tot een beperkt verlies van (potentieel) leefgebied van de kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en het bastaardkikker. Dit

zijn algemene soorten die naar verwachting vooral in de omgeving van het plangebied voorkomen. Het dempen van de sloten binnen het plangebied zal daarom geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding .

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen in het kader van de Flora- en faunawet. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden, wel dient er rekening gehouden te worden met artikel 2, de zorgplicht, die altijd van kracht blijft.

4.5 Reptielen

Aangezien er geen beschermde reptielen voorkomen in het plangebied zijn hierop dan ook geen negatieve effecten te verwachten.

4.6 Grondgebonden zoogdieren

Effecten en verbodsbepalingen

De werkzaamheden kunnen leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van algemene grondgebonden zoogdieren. De te verwachten aantallen zijn echter dermate laag dat de werkzaamheden geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soorten.

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen in het kader van de Flora- en faunawet. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden, wel dient er rekening gehouden te worden met artikel 2, de zorgplicht, die altijd van kracht blijft.

4.7 Vleermuizen

Effecten en verbodsbepalingen

Aangezien het plangebied zelf weinig mogelijkheden voor eventueel foerageergebied en/of vliegroutes biedt en er in de directe omgeving voldoende en beter geschikte foerageergebieden en vliegroutes voorhanden zijn, zijn er geen negatieve effecten te verwachten. Daarnaast wordt er hoogstwaarschijnlijk meer groen geplant en blijven eventuele lintvormige elementen die als vliegroute kunnen dienen ook in de huidige planvorming behouden. Gewone dwergvleermuis is daarbij minder gevoelig voor verlichting, en de meervleermuis heeft zijn eventuele jachtgebied buiten het plangebied liggen.

4.8 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Effecten en verbodsbepalingen

Als gevolg van de ingreep worden vijf territoria van de huismus verstoord. Aangenomen wordt dat er zich vijf tot tien broedparen bevinden in het plangebied. Voor vogels met jaarrond beschermde nestplaats kan geen ontheffing worden

aangevraagd. Om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen worden enkele mitigerende maatregelen opgesteld.

In § 5.2 zijn de mitigerende maatregelen opgenomen om eventuele schade aan de soort te voorkomen.

4.9 Overige (broed)vogels

Effecten en verbodsbepalingen

Als gevolg van de ingreep kan verstoring van incidenteel aanwezige broedvogels plaatsvinden. Als de werkzaamheden in het plangebied buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, of men er van tevoren van vergewist dat er geen broedvogels/nesten verstoord zullen worden is er geen effect op broedvogels te verwachten. Er vindt dan geen overtreding van verbodsbepalingen plaats, het aanvragen van een ontheffing is dus niet nodig.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

- Bij het dempen van sloten zal rekening moeten worden gehouden met de kleine modderkruiper. Andere beschermde vissen zijn niet aangetroffen. Aanbevelingen zijn opgenomen in § 5.2.
- Bij het verwijderen van de schuren/loodsen en beplanting in het plangebied moet rekening worden gehouden met de huismus. Een deel van het plangebied heeft betekenis voor de huismus als territorium en broedgelegenheid. Het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen in de nieuwbouw wordt nodig geacht om overtreding van verbodsbepalingen tegen te gaan. Aanbevelingen zijn opgenomen in § 5.2.
- Bij het verwijderen van de beplanting en sloten in het plangebied moet rekening worden gehouden met het broedseizoen. De beplanting en sloten hebben betekenis voor algemene broedvogels. Aanbevelingen zijn opgenomen in § 5.2.
- De beplanting, sloten, graslanden en ruigtes in het plangebied hebben een zeer beperkte betekenis voor algemene soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en onderhoud.
- Als gevolg van de ingreep wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten.

5.2 Aanbevelingen

Hieronder worden enkele mitigerende maatregelen aanbevolen, waarmee tevens invulling wordt gegeven aan de eis van zorgvuldig handelen en aan de zorgplicht.

Kleine modderkruiper (en overige vissen en amfibieën)

Het dempen en/of opschonen en uitgraven van de sloten dient bij voorkeur uitgevoerd te worden in de periode 1 augustus tot 1 november, buiten het voortplantingsseizoen van vissen en amfibieën en voor de overwinteringsperiode.

Te dempen sloten worden, indien nodig, afgedamd en op één plaats verdiept. De waterstand wordt vervolgens verlaagd tot enkele centimeters diep d.m.v. overscheppen of een pomp met een korf om de zuiger, dit om het verhakselen van vissen tegen te gaan. Eventueel aanwezige vissen zullen zich in het diepe deel verzamelen, en nog in het water aanwezige amfibieën zullen het droogvallende water op eigen kracht verlaten. De vissen en eventueel achtergebleven amfibieën worden

gevangen en overgebracht naar geschikt water in de nabije omgeving. Sloten dienen vervolgens kort na het droogvallen en leegvissen te worden gedempt.

Grondgebonden zoogdieren

Voor de grondgebonden zoogdieren dienen de werkzaamheden zoveel mogelijk van binnen naar buiten uitgevoerd te worden, dit om de soorten de gelegenheid te bieden het plangebied te ontvluchten en/of elders in het plangebied heen te gaan.

Huismus en overige broedvogels

Aanbevolen wordt de schuren/loodsen, sloten, bomen en overige beplanting buiten het broedseizoen te verwijderen of te dempen om te voorkomen dat broedvogels worden verstoord. Het broedseizoen loopt doorgaans van half maart tot eind augustus. Of anders dient men zich ervan te vergewissen dat er geen broedvogels/nesten kunnen worden verstoord.

Voor de huismus dienen in of nabij de nieuwbouw 12 huismuskasten geplaatst te worden om het verlies aan nestplaatsen voldoende te kunnen compenseren. Belangrijk is dat deze aanwezig zijn voordat de "oude" territoria en nestplaatsen verwijderd worden.

Overige aanbevelingen - vleermuizen

Het zo veel mogelijk behouden van bestaande lintvormige groenstroken/structuren met aansluitend de aanleg van nieuwe groenstructuren/boompartijen langs de te bouwen huizen en straten wordt aanbevolen. Ook de aanleg van waterpartijen werkt veelal positief voor vleermuizen. Een dergelijke groene infrastructuur is tevens gunstig als potentiële vliegroutes voor vleermuizen die van bebouwing (verblijfplaatsen) naar het buitengebied trekken om te foerageren. De huidige planvorming (zie figuur 1) lijkt hier in voldoende mate aan te voldoen. Daarnaast wordt aanbevolen de werkzaamheden niet 's avonds en 's nachts uit te voeren in verband met lichtoverlast.

6 Literatuur

- de Boer, E.J.F. & R. van Eekelen, 2007. Uitgangspunten natuurcompensatie opstelplaats RijnGouwelijn in de Elfenbaan bij Zoetewoude. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionidea. – Nederlandse fauna 7. Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Bouwman, J., 2005. Vlinders (Lepidoptera) in de periode 2000-2004. In: Waarnemingenverslag ongewervelden 2005. EIS-Nederland, de Vlinderstichting en Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Hoogwoud.
- Creemers, R. & J. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. RAVON, Nijmegen.
- Eekelen, R. van, 2002. Het gebruik door dieren van faunapassages bij De Elfenbaan. Rapportnr. 02-094. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Koopman, A.D.G., L.S.A. Anema & P.H.N. Boddeke, 2006. Natuurwaardenkaart Alphen aan den Rijn. Rapportnr. 05-118. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Koopman, A.D.G. & P.H.N. Boddeke, 2004. Beoordeling beschermde soorten Burggooi, Alphen aan den Rijn. Rapportnr. 04-131. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Kruijt, D.B. & G.J.F. Smit, 2007. Effecten op beschermde soorten Hazersveld, Hazerswoude-Dorp. Oriënterend onderzoek (quick scan) in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 07-238. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nederlands Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2009. Reptielen, amfibieën en vissen.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Nederlands Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- van Vliet, F., G.F.J. Smit & A.D.G. Koopman, 2004. Beoordeling beschermde soorten Deelgebied Q Kerk en Zanen, Alphen aan den Rijn. Rapportnr. 04-284. Bureau Waardenburg bv, Culemborg

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998. Met deze wetten geeft Nederland invulling aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft sinds 1 oktober 2010 de procedures bij ruimtelijke ingrepen ingrijpend gewijzigd (§ 1.3). Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4).

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën

werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn²

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond³.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot versterking of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁴.

² Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

³ Zie de vorige voetnoot.

⁴ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Wabo en omgevingsvergunning

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 van kracht geworden. De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de "fysieke leefomgeving". Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden "aangehaakt" bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: ELI; Nbwet: GS of ELI) voorgelegd. Die zal dan toestemming geven in de vorm van een Verklaring van geen bezwaar (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevegd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

Literatuur

Ministerie van LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV & IPO (2007). Spelregels EHS. Ministerie van LNV/IPO, Den Haag.

www.wetten.nl.

omgevingsvergunning.vrom.nl/

www.vrom.nl/pagina.html?id=3410 (*nota ruimte*)

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl